

Het belang van *biodiversiteit* in de tuin

Kijk wat er gebeurt wanneer je de natuur zoveel mogelijk met rust laat: bloemen zullen bloeien, insecten vinden meer voedsel en bijzondere planten en dieren vinden hun plek. Stichting Natuurrijk laat zien hoe je tuiniert zonder gif- en meststoffen en schrijver Rolf Roos schreef over zijn biodiverse tuin een leerzaam boek, genaamd Erf.

TEKST ESTHER DERKS FOTO'S STICHTING NATUURRIJK EN ERF

Bioloog Kees Beart, grondlegger van Stichting Natuurrijk, begon bijna 50 jaar geleden met het bevorderen van de biodiversiteit in de Krimpenerwaard. "Ik zag dat bestrijdingsmiddelen werden gebruikt in gemeenteplantsoenen en dat inheemse plantjes werden aangezien voor onkruid", vertelt hij. Om te laten zien dat het ook anders kon, kocht hij met zijn vrouw Birgitte in 1977 een weiland waar zij ruim 100 verschillende boomsoorten plantten. Maar liefst 7.000 bomen in totaal. Dankzij de aanleg van waterpoelen werd de biodiversiteit verder vergroot. Allerlei diersoorten, zoals vogels, insecten en amfibieën, vonden er voedsel en bescherming. "We beheren dit bijzondere stuk natuur zonder gebruik te maken van bestrijdingsmiddelen en meststoffen. Inmiddels is het gebied, met de naam Natuurrijk, zo'n 3,5 hectare groot."

Vergroenen

Naast het beheren en doorontwikkelen van Natuurrijk, voorziet Beart allerlei instanties van informatie over het gevaar van bestrijdingsmiddelen en het gebruik van mest. Het is niet altijd gemakkelijk om alle partijen hiervan te overtuigen, maar door de jaren heen heeft Beart al veel mensen weten te bereiken. Doordat hij

uit eerste hand laat zien hoe het anders kan, hebben veel gemeentes zijn voorbeeld gevolgd en zijn ze steeds meer aan het vergroenen. "In eigen tuin kun je veel doen om de biodiversiteit te vergroten", weet Beart. "Allereerst natuurlijk zoveel mogelijk tegels eruit en groen erin. Daarnaast stem je de planten af op de omstandigheden in de tuin. Je kijkt naar de grondsoort en hoeveel uren zon er schijnt. Door de plantenkeus daarop af te stemmen, heb je geen extra meststoffen en al helemaal geen bestrijdingsmiddelen nodig", adviseert hij. "Alleen de moestuin kan wat extra biologische meststoffen gebruiken. En accepteer het als een plant het niet goed doet en afsterft. Zo gaat dat ook in de natuur."

Vlinders in de tuin

"Plant als voedsel voor de vlinders een vlinderstruik en inheemse bloemen. Wanneer je bloemen koopt bij een tuincentrum, let er dan op dat ze biologisch zijn gekweekt. En let op dat de bloemen niet zo ver zijn doorgekweekt dat ze geen stuifmeel en nectar meer bevatten. Daar hebben insecten niets aan", zegt Beart. "Vlinders houden ook van fruit, dus gooi oude peren en pruimen niet weg, maar leg ze in de tuin voor de insecten." En groeit er brandnetel in je tuin? Laat daar dan wat van staan, want >

1 Vrijwilligers maken in Natuurrijk een muizenruiter

2 Moeraswespenorchis

3 De vijver op het erf van Rolf Roos

1 Twee kleine vossen

2 De vijver van Rolf Roos met kranwierien, die groeien in schoon water

3 Kattenstaartdikpootbij op duizendknoop

4 Vrijwilligers aan het werk voor stichting Natuurrijk tijdens NLdoet

5 Rode weeschildkevers op gewone engelwortel

veel vlindersoorten leggen er hun eitjes op. Het liefst laat je brandnetel in de zon en uit de wind staan. Vlinders zoals de dagpauwoog, atalanta, kleine vos, landkaartje en gehakelde aurelia maken er dan gretig gebruik van. Hun rupsen zijn gek op de brandnetelblaadjes.

“Elke tuin zou een vijver moeten hebben, want die trekt allerlei belangrijke insecten aan”, weet Beart. “Graaf de vijver minstens 80 centimeter diep, zodat amfibieën tijdens vrieskou op de bodem kunnen overwinteren.” Daarnaast zijn ondiepe gedeeltes in de vijver ideaal voor kikker-visjes. Wanneer de zon erop schijnt, zullen ze zich in het opgewarmde water goed ontwikkelen. Een glooiende waterkant zorgt ervoor dat amfibieën makkelijk de vijver in en uit kunnen en vogels nemen er graag een bad.

Microboer

In tuinen, parken en bossen is het altijd de mens die bepaalt wat op er wel en niet mag groeien. Ook in de tuin van bioloog Rolf Roos zijn cultuur en natuur met elkaar verweven. Roos schreef een boek over zijn bijzondere tuin, waarin hij samenwerkt met de natuur en op allerlei manieren de biodiversiteit stimuleert.

“Je kan mij gerust een microboer noemen, want mijn tuin bestaat uit verschillende microhabitats. Dat zijn stukjes natuur met een eigen variatie aan flora en fauna. Zoals de vijver, de boomgaard, de moestuin en de bloemenweide.”

In 2018 kocht Roos samen met zijn vrouw een oud erf van een halve hectare op het Zuid-Hollandse Goeree-Overflakkee, dicht bij de zee. Het erf bevindt zich vlak achter de duinen en een bloemrijke dijk. “Omringende natuur en vele natuurerven van burens zorgen voor een belangrijke aanvoer van insecten, planten en water- en landdieren”, zegt Roos. Op zijn erf is ook ruimte voor migrerende vogels, waaronder snippen en regenwulpen. Roos heeft zo een eersteklas natuurerf dat net als veel andere tuinen een belangrijke schakel vormt voor natuurbehoud in Nederland.

Waterkwaliteit

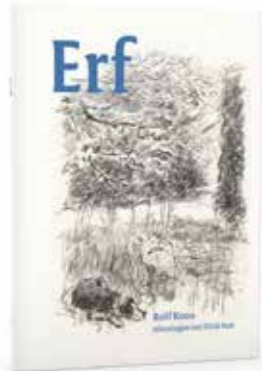
Het is echter niet allemaal feest, vertelt Roos: “In de sloten rondom ons erf zit bijna geen leven, vanwege de bestrijdingsmiddelen en mest die op de landbouwgrond naast onze tuin wordt gebruikt. Gelukkig staat onze grote vijver >

Doe mee met Maai Minder

De campagne Maai Mei Niet is hernoemd naar Maai Minder, omdat minder maaien beter werkt dan alleen in de maand mei niet te maaien. Je gazon bestaat namelijk uit meer dan gras. Door het gras niet - of gedeeltelijk - te maaien en je gazon een beetje te laten verwilderen, kunnen planten als paardenbloem, witte klaver en madeliefje tot bloei komen. Daar profiteren bijen, vlinders en andere insecten van die in de lente een grote behoefte hebben aan nectar en stuifmeel als voedsel.

Wil je weten wat het niet maaien precies oplevert, meld je dan aan via de website maaiminder.nl (in Nederland een initiatief van Stichting Steenbreek, Flora van Nederland, Bijenstichting en Velt), dan ontvang je informatie over welke bloemen er in je grasveld groeien, hoe je ze herkent en welke insecten erop afkomen.

Meer weten?

- Lees meer over Stichting Natuurrijk op stichtingnatuurrijk.nl.
- Het boek Erf, van Rolf Roos, vind je op natuurmedia.nl/nieuw-boek-erf.

niet in verbinding met de sloot. De vijver van ongeveer 200 vierkante meter heb ik 5 jaar geleden tot aan het grondwater uitgegraven, zonder een bodemzeil of vreemde grond erin. De kom vulde zich vanzelf met schoon water uit de diepe ondergrond.”

Waterplanten zoals fonteinkruiden, biezen, kranswieren en krabbenscheer houden de kwaliteit van het heldere vijverwater op peil. In en op het water vind je allerlei insecten. Libellen bijvoorbeeld, en verschillende waterkeversoorten, schaatsenrijders en schrijvertjes, die op schoon water afkomen. Roos heeft zelf stekelbaarsjes aan de vijver toegevoegd. Daarmee werd het water na verloop van tijd ook aantrekkelijk voor de ijsvogel, die er regelmatig een visje vangt.

Bijzondere bijen

In de tuin van Roos leven verschillende vlinders en wilde bijen. Zoals de kattenstaartdikpoot en de tuinbladsnijder. De tuinbladsnijder, een bijensoort, snijdt kleine stukjes blad af van allerlei planten. Vervolgens vouwt hij het tot een kokertje en stopt het in een holletje ter bescherming van zijn nest. “Zijn holletje bevindt

zich in de muur naast ons keukenraam”, weet Roos. “Dat hij ons huis verkiest boven een holletje in een boom!”

Roos zorgt ervoor dat de tuin niet overwoekerd raakt. Verder observeert hij wat de natuur zelf doet en probeert dat zo goed mogelijk te volgen. Onkruid wordt door hem alleen weggehaald als het woekert. “Het zorgt juist voor meer biodiversiteit en soms groeit er opeens iets bijzonders tussen, zoals witte krodde, smakelijke wilde postelein en rood guichelheil dat prachtig bloeit met scharlakenrode bloemen.”

Aan de rand van het erf staat een braambos waarin een spotvogel broedt, een bedreigde broedvogel in Nederland. “Op ons erf vindt deze bijzondere zangvogel voldoende beschutting en voedsel. De weide is in het voorjaar een feest van bloemen en gezoem van insecten. Er groeit zelfs een wilde orchidee, de bijenorchis. Wat een rijkdom.”

Te midden van een landschap dat door de mens voor een groot deel naar zijn hand is gezet en waar niet altijd even goed voor wordt gezorgd, hebben zowel Kees Beart als Rolf Roos weer een stuk natuur teruggebracht. 🌱

1 Echt duizendguldenkruid

2 Vrijwilligers planten bomen in Natuurrijk tijdens NLdoet